

VALTIONAVUSTUSHANKKEEN HALLINNOINTI, TALOUS JA VALVONTA

Anne Kumpula

Sosiaali- ja terveysministeriö

16.2.2017

Kärkihankkeet

- Toteutetaan hallituksen ”Hyvinvointi ja terveys” -strategiaa kärkihankkeiden toimintasuunnitelmien mukaisesti
 - 1) Palvelut asiakaslähtöisiksi, Palvelusetelihanke (PASI)
 - 2) Edistetään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta
 - 3) Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma (LAPE)
 - 4) Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaiken ikäisten omaishoitoa (I&O)
 - 5) Osatyökykyisille tie työelämään (OTE)Lisäksi:
 - 6) Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan (yhteistyössä OKM:n kanssa)
 - 7) ODA- ja Virtuaalisairaala 2.0 - hankkeet yhteistyössä VM:n kanssa

Valtionavustuksiin varattu määräraha

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen määräraha (33.03.31); kokonaissumma on noin 140 milj. € vuosina 2016 - 2018, josta noin 70 miljoonaa on varattu valtionavustuksiin.
- Eräät erityishankkeet -määrärahasta (33.03.63)
1,5 miljoonaa on varattu Nuorisotakuu -hankkeen toteuttamista varten (osa OKM:n kärkihanketta).

Sovellettavat säännökset

- Valtionavustuslaki (688/2001)
- Asetus hyvinvoinnin ja terveyden kärkihankkeille vuosina 2016 - 2018 myönnettävistä valtionavustuksista (583/2016)
- Taloudelliseen toimintaan sovelletaan lisäksi EU:n ns. yleistä ryhmäpoikkeusasetusta (EU-komission asetus 651/2014)

Tukea taloudelliseen ja ei-taloudelliseen toimintaan

- Valtionavustuksen myöntämisessä ja maksamisessa sovelletaan EU:n valtiontukisäännöksiä silloin, kun avustusta myönnetään taloudelliseen toimintaan (saajana on taloudellista toimintaa harjoittava yksikkö, joka voi olla yritys tai muu yhteisö).
- Ei-taloudelliseen toimintaan sovelletaan vain kansallista lainsäädäntöä. Kunnille ja kuntayhtymille myönnettävä avustus on ei-taloudellisen toiminnan tukemista, koska kyse on niiden osalta viranomais-tehtävän toteuttamisesta.

EU:n yleinen ryhmäpoikkeusasetus

- Sosiaali- ja terveysministeriön taloudelliseen toimintaan myöntämä valtionavustus on EU:n ns. yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla sisämarkkinoille soveltuvaa tukea, ja sen myöntämisessä ja maksamisessa noudatetaan, mitä ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetään.
- Avustusten hyväksyttävyys perustuu ryhmäpoikkeusasetuksen 25 artiklan tutkimus- ja kehityshankkeisiin myönnettävää tukea, erityisesti kokeellista kehittämistä koskeviin säännöksiin.

Valtiontuki-intensiteetti

- Ei-taloudelliseen toimintaan myönnettävä valtionavustus on pääsääntöisesti enintään 80 prosenttia.
- Valtionavustus on voitu myöntää täysimääräisenä, jos sen on katsottu olevan valtionavustuksen tavoitteiden toteutumisen kannalta välttämätöntä ja perusteltua (valtionavustuslaki 6.1 §).
- Kuntien ja kuntayhtymien kokeilu- ja kehittämistoimintaan myönnettävän avustuksen tuki-intensiteetti on kuitenkin aina enintään 80 prosenttia valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista.
- Taloudelliseen toimintaan myönnettävän avustuksen tuki-intensiteetti riippuu yrityksen (= kaikki taloudellista toimintaa harjoittavat) koosta ja hankkeen toteutustavasta, ja on enintään 40 - 60 prosenttia.

Kärkihankkeet ovat erilaisia

- Kunkin kärkihankkeen avustushaulla on oma aikataulunsa ja osin omat menettelynsä.
- Valtionavustuksen saamisen ehdot määräytyvät tarkemmin kunkin kärkihankkeen toimintasuunnitelman mukaisesti.
- Pääsääntöisesti hankkeet ovat monitoimijaisia ja yksi hakijoista toimii avustuksen käytöstä vastaavana hankehallinnoijana.

Valtionapuviranomaistehtävät STM

STM:lle kuuluu

- kokonaisvastuu hankehallinnoinnista
- hankkeiden ohjaus ja neuvonta
- vastuu hankkeiden valvonnasta
- hankkeita koskevien päätösten tekeminen ja hankkeilta edellytettyjen lupien (mm. ulkomaan matkat, tietyt hankinnat) myöntäminen
- Valtionavustuksia koskevat tehtävät on keskitetty STM:n hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osaston koordinaatio- ja kehittämissryhmään (HTO/KOKE, hallitusneuvos Anne Kumpula ja ylitarkastaja Satu Seikkula).

Valtionapuviranomaistehtävät LSAVI

- Valtionavustusten maksatukseen liittyviä käytännön tehtäviä hoitaa Lounais-Suomen aluehallintovirasto (ylitarkastaja Jaana Jaakkola).
- LSAVI:n tehtäviin kuuluu myös osallistuminen hankkeiden neuvontaan, ohjaukseen ja valvontaan, sekä
- hankkeiden muutosilmoitusten, lupapyyntöjen ja erilaisten kysymysten vastaanottaminen. LSAVI voi vastata kysymyksiin, joiden osalta linjaus on STM:n kanssa sovittu. LSAVI voi myös hyväksyä esitettyjä muutoksia, lukuun ottamatta sellaisia muutoksia, joilla on vaikutusta valtionavustuspäätöksen perusteisiin.
- Tehtävä perustuu valtioneuvoston asetukseen aluehallintovirastoista (906/2009, 10 § :n 3 momentti 1 kohta).

Valtionavustushankkeiden hallinto- ja talousasioiden ohjaus

- Ohjauksen lähtökohtana on lainsäädäntö ja valtionavustuspäätös liitteineen.
- Muina ohjausvälineinä toimivat mm. hankkeille lähetettävät kirjeet ja muut yhteydenotot.
- Hankkeille järjestetään ohjaustilaisuuksia.
- Osaan hankkeista tehdään valvonnallinen ohjauskäynti.

Hankehallinnoijan tehtävät

- Vastaa hankkeen toteuttamisesta ja sen seurannan ja arvioinnin järjestämisestä.
- Vastaa toteutumamaraporttien ja maksatushakemusten tekemisestä.
- Huolehtii tarvittavien selvitysten ja tietojen antamisesta STM:lle ja Lounais-Suomen AVI:lle.
- Vastaa valtionavustusselvityksen tekemisestä hankkeen päätyttyä.
- Vastaa muusta yhteydenpidosta valtionapuviranomaiseen.
- Toimijoiden rooleja on kuvattu päätöksen liitteenä olevassa hallinnointiohjeessa.

Hankkeiden yhteyshenkilöt STM:ssä

- STM on nimennyt jokaiselle hankkeelle yhden tai kaksi sisällöllisistä kysymyksistä vastaavaa yhteyshenkilöä.
- Yhteyshenkilön tehtävänä on ministeriön edustajana seurata hankkeen edistymistä.
- Yhteyshenkilöllä on oikeus saada tarvitsemansa tiedot hankkeesta.
- Yhteyshenkilö tulee kutsua hankkeen ohjausryhmän kokouksiin ja hänen tulee saada tietoa ohjausryhmän toiminnasta.
- Yhteyshenkilö tiedottaa ilmenneistä epäselvyyksistä hankkeelle ja sosiaali- ja terveysministeriölle.

Valtionavustuspäätösten selvityspyynnöt

Hankehallinnoijilta on päätöksessä pyydetty uutta hankesuunnitelmaa ja kustannusarvioita, kun

- myönnetyn valtionavustuksen määrä on pienempi kuin mitä on haettu
- hankesuunnitelmaa tulee muutoin tarkentaa vastaamaan paremmin kärkihankkeen tavoitteita
- kustannusarvioiden sisällöstä halutaan tarkempaa selvitystä.

Toimitettujen selvitysten hyväksymisestä lähetetään kirje hankehallinnoijalle.

Valtionavustuksen käyttöaika

- Avustusmääräraha on kolmivuotinen siirtomääräraha.
- Esim. vuoden 2016 määräraha on käytettävissä vielä vuonna 2018.
- Hankkeiden tulee päättyä vuoden 2018 loppuun mennessä. Vuonna 2019 ei kustannuksia voi enää kerryttää.
- Viimeisen maksatushakemuksen jättöaika on kirjattu päätöksiin.
- Valtionavustusselvitys on toimitettava LSAVI:lle viimeistään kuuden kuukauden kuluttua hankkeen päättymisestä.

Hallinnointisopimus

- Hankehallinnoijan on tehtävä muiden valtionavustusta saavien hankekumppaneiden kanssa sopimus hankkeen hallinnoimisesta puolen vuoden kuluessa valtionavustuspäätöksen tekemisestä.
- Sopimukseen on hyvä kirjata päätöksen liitteenä olleen hallinnointiohjeen mukainen kuvaus hankkeen rahaliikenteestä.
- Sopimukseen on syytä kirjata sopimuskumppaneiden vastuut siinä tilanteessa, että valtionavustusta joudutaan maksamaan takaisin.

Kustannusarvioiden muuttuminen

- Pienehköt, muutamien satojen tai tuhansien eurojen siirrot yksittäisen hanketoimijan budjetin kustannuspaikalta toiselle voidaan tehdä ilman enempiä toimenpiteitä.
- Suuremmista muutoksista on syytä ilmoittaa LSAVI:lle.
- Jos hankkeen suunnitelmaa joudutaan hankeaikana muuttamaan, tulee aina antaa selvitys myös siitä, mikä vaikutus muutoksella on hankkeen kustannusarvioon.

Valtionavustukseen oikeuttavat kustannukset

- Valtionavustuspäätöksellä ei ole hyväksytty tyhjentävästi kaikkea, mitä hankesuunnitelma sisältää.
- Kustannuksia arvioidaan erikseen maksatushakemusten yhteydessä.
- Ministeriön lupa tarvitaan tiettyihin, päätöksessä todettuihin hankintoihin.
- Hankekohtaisesti voidaan sopia, ettei tietyn tyyppisiin hankintoihin tarvita aina erikseen lupaa, (esim. tietotekniset hankinnat digitalisaatiohankkeessa).

Kustannusten valtionavustuskelvoinisuuden selvittäminen on tärkeää

- Jos on epävarmuutta siitä, onko kustannus valtionavustukseen oikeuttava, kannattaa asiaa kysyä.
- Valtionavustuksen virheellinen käyttö voi johtaa sen palautusvelvollisuuteen tai takaisinperintään.
- Valtionavustuksen saajalla on velvollisuus ottaa selvää avustuksen käytön ehdoista, tietämättömyys ehdoista ei poista vastuuta.

Yhteydenpito valtionapuviranomaisiin

- Hankkeen muutosilmoitukset ja -hakemukset, lupapyynnöt ja avustuksen käyttöä koskevat kysymykset toimitetaan hankehallinnoijan kautta Lounais-Suomen aluehallintovirastoon.
- Hakemusten, kysymysten ja muiden yhteydenottojen käsittely tapahtuu STM:n ja AVI:n yhteistyönä.
- Valtionavustuksen käyttöön liittyvät kysymykset ja lupapyynnöt voi toimittaa sähköpostilla.
- Jos pyydetään lupaa muuttaa hankesuunnitelmaa, hakemus on toimitettava allekirjoitettuna kirjeenä (jonka voi toimittaa sähköpostin liitteenä).

Hankinnoista (1)

- Valtionavustuksella tehtäviin hankintoihin sovelletaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016, tullut voimaan 1.1.2017) siltä osin kuin hankinnat kuuluvat tämän hankintalain piiriin.
- Lain tarkoittama hankintayksikkö on mikä tahansa hankinnan tekijä silloin, kun se on saanut hankinnan tekemistä varten valtionavustusta yli puolet hankinnan arvosta (hankintalain 5.1 §)

Hankinnoista (2)

- Kilpailuttamatta jättäminen täytyy voida perustella jollain hankintalakiin perustuvalla seikalla (esim. sidosyksikkötilanne, kynnyksarvon alittuminen, suoramankintaperuste).
- Myös hanketoimijoiden mahdollisissa keskinäisissä tavara- ja palveluhankinnoissa on noudatettava hankintalakia.
- Hankeajan lyhyys ei ole hankintalain tarkoittama suoramankintaperuste (kiire ei ole ennalta arvaamaton).
- Myös ns. pienhankinnat tulisi kilpailuttaa pyytämällä tarjouksia muutamalta taholta.

Kiitos!

